

Riktlinjer för bedömning av bistånd till äldre enligt Socialtjänstlagen (SoL)

Dokumenttyp Riktlinje	Fastställd av Vård- och omsorgsnämnden	Beslutsdatum 2019-09-24	Reviderat
Dokumentansvarig Utvecklingsstrateg		Förvaring	Dnr VON.2019.48
Dokumentinformation Ersätter tidigare riktlinje antagen 2016-04-27 och reviderad 2016-11-22, Dnr VON.2016.31			

Inledning

Denna riktlinje ersätter tidigare riktlinjer för bedömning av bistånd till äldre samt personer med funktionsnedsättning – enligt Socialtjänstlagen (SoL) (senast reviderade 2016-11-22).

Denna riktlinje gäller för handläggning av ärenden enligt Socialtjänstlagen till äldre personer över 65 år.

Riktlinjen beskriver hur Vård- och omsorgsnämnden inom ramen för sitt uppdrag enligt SoL verkar för att äldre människor ska få möjlighet att leva och bo självständigt under trygga förhållanden och delta i samhällsgemenskapen.

Riktlinjen utgår från gällande lagstiftning, rättspraxis samt föreskrifter och allmänna råd från Socialstyrelsen.

Vård- och omsorgsnämnden fattar beslut om riktlinjer. Samtliga beslut om de insatser enligt SoL som beskrivs i riktlinjen fattas på delegation från nämnden.

Gällande delegationsordning anger vem som äger beslutanderätt.

Syfte

Syftet med riktlinjerna är att:

- vägleda vid utredning och beslut
- säkerställa att beslut fattas enligt samma bedömningsgrunder
- garantera likvärdig och rättssäker handläggning
- definiera vad som utgör skälig levnadsnivå i normalfallet i Oxelösunds kommun

Riktlinjerna innebär inte någon inskränkning i den enskildes rätt att få en individuell prövning av sin ansökan. Samtliga insatser behovsprövas var för sig av biståndshandläggaren på delegation av Vård- och omsorgsnämnden. Avsteg från riktlinjerna ska vara tydligt motiverade.

Generellt om handläggning

Den enskilde företräder sig själv och svarar för ansökan om och samtycke till insatser, informationsinhämtning och informationsöverföring. Ärenden kan initieras av annan, exempelvis en anhörig, men Socialtjänstlagen bygger på frivillighet och förutsätter att den enskilde ansöker om eller samtycker till insats.

Företrädare för enskild i vissa fall

I vissa fall saknar en enskild själv förmåga att sörja för sin ekonomi eller person. I dessa fall kan det förekomma olika former av legala företrädare för den enskilde.

God man/förvaltare

En god man eller förvaltare utses av tingsrätten efter ansökan eller anmälan om behov av detta. Handläggare kan i vissa fall vara initiativtagare till ansökan/anmälan om behov av god man/förvaltare.

Omfattningen på god mans/förvaltares uppdrag specificeras i tingsrättens beslut. God man/förvaltare ska uppvisa förordnande om uppdrag. Vid osäkerhet om vem som är god man/förvaltare eller vad uppdraget omfattas kan överförmyndarnämnden kontaktas.

Framtidsfullmakt

En framtidsfullmakt innebär att en person som är frisk och vid sina sinnens fulla bruk kan bestämma vem som ska fatta beslut åt personen när hen inte längre själv kan göra det.

Fullmakten kan gälla för både personliga och ekonomiska angelägenheter.

En framtidsfullmakt ska vara skriftlig, underskriven och bevitnad av två personer. Det ska framgå att det är en framtidsfullmakt, vem som är fullmaktshavare, alltså vem som ska företräda personen, samt vad fullmakten omfattar.

Vittnen får inte vara under 15 år eller stå i rakt upp- eller nedstigande släktskap till den som ger fullmakten.

Anhörigbehörighet

I föräldrabalkens 17 kapitel regleras anhörigbehörighet. Behörighet för anhöriga är underställd andra ställföreträdarskap och gäller inte om det redan finns en god man, förvaltare eller företrädare genom framtidsfullmakt.

Anhörigbehörighet innebär att en anhörig för den enskildes räkning kan ansöka om stödinsatser som t ex hemtjänst, eller anmäla behov av vård- och omsorgsboende. Detta förutsätter att den enskilde har tappat sin förmåga att själv sörja för sin person.

Som anhörig räknas i tur och ordning:

1. maka/make, registrerad partner eller sambo
2. barn
3. barnbarn

4. föräldrar
5. syskon, även halvsyskon
6. syskonbarn

Anhöriga som är under 18 eller har någon form av ställföreträdare räknas bort i turordningen.

Bistånd enligt Socialtjänstlag (SoL)

Enligt SoL svarar kommunen för att i vissa fall bistå enskilda kommuninvånare att uppnå en skälig levnadsnivå. Kommunen har det yttersta ansvaret för dem som vistas i kommunen. Detta inskränker inte andra huvudmäns ansvar. I ärenden där det finns flera huvudmän behöver ansvarsområden och gränsdragningar som är av vikt klargöras i början av handläggningen.

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har enligt 4 kap 1§ SoL rätt till ekonomiskt bistånd samt bistånd för sin livsföring i övrigt. Med livsföring i övrigt avses alla behov, utöver ekonomiskt bistånd, som den enskilde kan ha för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå.

Vid bedömning av rätten till bistånd ska det vägas in i vilken omfattning den enskilde genom egna åtgärder kan tillgodose det aktuella behovet eller om det kan tillgodoses på annat sätt.

Skälig levnadsnivå

Biståndet ska tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker den enskildes möjlighet att leva ett självständigt liv. Det ska främja social trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Var och ens självbestämmande och integritet ska respekteras. Vid behovsprövning ska handläggaren i samverkan med den enskilde och utifrån dennes förmåga och förutsättningar besluta om vilka insatser som ska beviljas.

Den enskilde har dock ingen ovillkorlig rätt att erhålla en viss insats. Vid valet av åtgärd måste hänsyn tas till vilka alternativa resurser som finns att tillgå i kommunen. Genom riktlinjen anges vad som bör ses som en skälig levnadsnivå. Vid tveksamhet i bedömning av vad som i det enskilda fallet ska ses som skälig levnadsnivå ska beslutsfattaren söka stöd i gällande rättspraxis, dessa riktlinjer samt gemensamma ärendedragningar.

Allmänna principer vid bedömning

Den enskilde är ansvarig för sitt liv och för sina beslut. Det innebär ett egenansvar att själv försöka tillgodose sina behov, exempelvis att byta bostad när den nuvarande bostaden inte motsvarar behoven, samt att ta del av information om de aktiviteter och hjälpinsatser som finns att tillgå.

Den enskildes behov av insats bedöms alltid utifrån den enskildes individuella situation. Normaliseringsprincipen ska vara vägledande. Bedömningen ska med andra ord ske utifrån jämförelse med den livsföring som kan anses normal för personer i samma ålder utan funktionsnedsättning.

Valet av insatser sker mot bakgrund av den enskildes totala situation. Som ett led i behovsbedömningen prövas om behovet kan avhjälpas eller minskas genom insatser såsom bostadsanpassning, träning, tekniska hjälpmedel eller bostadsbyte eller om det kan tillgodoses på annat sätt. Alla insatser bygger på frivillighet och med beaktande av den enskildes integritet. Insatserna ska, så långt det är möjligt, utformas tillsammans med den enskilde. Om den enskilde samtycker ska handläggaren även beakta anhörigas önskemål.

Samverkan

Ett ärende handläggs där ansökan kommer in. Om en ansökan uppenbart tillhör en annan verksamhet ska mottagande handläggare genast ta kontakt med den andra verksamheten och tillsammans komma fram till vem som är ansvarig handläggare för ärendet.

När den enskilde brukaren är aktuell inom flera enheter ska de olika enheterna samverka om den enskilde brukaren har ett behov av detta. Den enskilde brukaren med sina behov och synpunkter ska vara i fokus för samverkan. Syftet med samverkan är att insatserna ska ges utifrån en helhetssyn på den enskilde brukarens behov. Resurser och specialkompetens från de olika verksamheterna ska komplettera varandra och tas tillvara, till nytta för den enskilde brukaren.

Samordnad individuell planering (SIP) ska ske när den enskilde har behov av samordning av insatser från flera aktörer för att säkerställa en god och säker vård och omsorg.

Utredning och dokumentation

Handläggningen ska vara av god kvalitet. Detta förutsätter en följsamhet till gällande lagar och föreskrifter. Dokumentation av ärenden ska nå upp till kraven i SOSFS 2014:5 samt i tillämpliga delar följa modellen Individens Behov i Centrum (nedan IBIC). I kartläggning av den enskildes behov kan handläggare ta stöd av andra professioner för att inhämta information om den enskildes hälsotillstånd eller funktionsförmåga.

Den enskildes behov utreds, beskrivs och bedöms enligt IBIC. Funktionsförmåga inom de olika livsområdena ska dokumenteras på ett sådant sätt att det ger ett tillräckligt underlag för att bedöma behov. Handläggaren ska ta hänsyn till hjälpmedel som kan höja funktionsförmåga och öka den enskildes självständighet. Insatser som beviljas kan vara stödjande eller kompenserande. Stödjande insatser innebär att den enskilde får stöd att själv genomföra ett

moment. Kompenserande insatser innebär att personal utför momentet åt den enskilde.

Beslut och uppföljning

Handläggarens beslut ska specificera sökt bistånd och beslutad insats samt ange målet för insatsen. Beslutet ska vara tydligt motiverat och det ska tydliggöras om och i så fall hur den enskildes behov kan tillgodoses på annat sätt.

Huvudregeln är att beslut inte är tidsatta. Undantag från detta görs vid beslut om korttidsboende, vid beslut om insats under utredning av behov eller då handläggaren har underlag som visar att behovet av insats är tillfälligt.

Beslut som fattas på delegation ska anmälas till Vård- och omsorgsnämnden.

Alla beslut ska omprövas vid förändring av den enskildes behov eller vid beslutets utgång. Av uppföljning av beslut ska det framgå i vilken utsträckning målet med insatsen är uppnått.

Beslutade insatser ska följas upp en första gång senast enligt nedanstående tabell och därefter vid behov, dock minst en gång/år. Tidsangivelser i tabellen gäller vid normalfallet, vid behov görs uppföljningar tätare. Beslut om korttidsboende följs upp inom beslutsperioden.

Insats enligt SoL	Uppföljning efter
Hemtjänst	2 – 3 veckor
Växelvård	3 månader
Dagverksamhet	3 månader
Avlösning i hemmet	3 månader
Trygghetslarm	3 månader
Särskilt boende	5 – 7 veckor

Övrigt

Sökande med annat språk

Tolk ska användas vid behov och information på den enskildes hemspråk ska tillhandahållas.

Behov att få tala sitt hemspråk ska dokumenteras i utredningen, liksom individuella behov av hur ofta.

Samtycke

Av utredning ska det framgå hur den enskilde deltagit och gett samtycke till beslutad insats.

Barnperspektiv

Vid utredning som direkt eller indirekt berör barn under 18 år ska hänsyn tas till barnets bästa. Utredningen ska ha barnets perspektiv för ögonen och hantera frågor som "Vad innebär det här beslutet för barnet? Vad vill vi uppnå med beslutet? Vilken effekt får beslutet på eventuella syskon?" Barnet har också rätt att komma till tals. I utredningen ska framgå hur barnperspektivet beaktats.

Anmälan om missförhållanden som rör barn

Anställda hos myndigheter vars verksamhet berör barn och ungdomar samt andra myndigheter inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd.

Insatsbeskrivning

Avlösning i hemmet

Syfte

Avlösning i hemmet ges med syfte att avlasta anhöriga och göra det möjligt för dem att få avkoppling och göra saker på egen hand. Genom detta möjliggörs ett kvarboende för den närstående.

Beskrivning

Insatsen avser tillsyn/social samvaro under den tid den anhörige är frånvarande. Avlösaren kan utföra de insatser som den anhöriga skulle ha gjort, dock ej serviceinsatser som exempelvis städ och tvätt.

Insatsen ges huvudsakligen dagtid under vardagar, är som regel planerad men kan i vissa fall ges även vid akuta situationer.

Avlösning i hemmet beviljas normalt inte för hela dygn, i dessa fall avslås ansökan med hänvisning till att behovet kan tillgodoses med hjälp av korttidsboende.

Bedömning/grunder

Avlösning i hemmet beviljas i de fall en anhörig har begränsade möjligheter att lämna sin närstående ensam på grund av den närståendes omfattande behov av stöd.

Omfattning

I normalfallet beviljas avlösning med högst 12h/månad.

Avgift

Hemtjänstavgift tas ut för avlösning i hemmet om den närstående även har andra stödinsatser enligt SoL eller Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Har den närstående inga andra stödinsatser enligt SoL eller LSS är 10h avlösning/månad avgiftsbefriade.

Dagverksamhet för personer med demenssjukdom

Syfte

Dagverksamhet för personer med demenssjukdom syftar till att stimulera fysisk aktivitet, bibehålla funktionsnivåer, att avlasta anhöriga som vårdar sin närstående samt förlänga kvarboende i ordinärt boende.

Beskrivning

Dagverksamheten innehåller aktiviteter, fysisk och social stimulans anpassat efter den enskildes behov.

Bedömning

Insatsen beviljas personer med mild till måttlig demenssjukdom utifrån den enskildes behov. Dagverksamheten avslutas då den enskilde inte längre har förmågan att tillgodogöra sig insatsen. I de fall insatsen syftar till att avlasta anhörig kan det vara motiverat att under en period behålla insatsen även om den enskilde inte kan tillgodogöra sig den.

Omfattning

Insatsen beviljas utifrån den enskildes behov, i normalfallet som mest fem dagar i veckan. Resa till och från dagverksamhet ingår inte i beslutet.

Avgift

Avgift tas ut för måltider/fika enligt gällande taxa.

Kostnaden för färdtjänstresa till dagverksamhet för personer med demenssjukdom är delvis subventionerad.

Dagverksamhet av social karaktär

Syfte

Dagverksamhet av social karaktär syftar i första hand till att bryta oönskad social isolering. Med oönskad social isolering menas att den enskilde saknar socialt nätverk men har ett behov av social stimulans.

I andra hand syftar dagverksamhet av social karaktär till att avlasta anhöriga som vårdar sin närstående.

Beskrivning

Dagverksamhet av social karaktär är en mötesplats för personer i behov av social stimulans. Dagverksamheten utformas utifrån de biståndsberättigades samlade behov. Dagverksamhet ska ge social stimulans och verka för att den enskilde på sikt ska återuppbygga ett eget socialt nätverk.

Dagverksamhet som beviljas för att avlasta anhöriga utformas utifrån den enskildes behov.

Bedömning

Dagverksamhet av social karaktär beviljas då den enskilde saknar socialt nätverk i form av anhöriga eller vänner och saknar möjlighet att tillgodose behov av social samvaro själv eller på annat sätt. Deltar den enskilde i föreningslivet eller träffar anhöriga och/eller vänner vid två eller fler gånger i veckan kan behov av social samvaro vara tillgodosett genom detta.

Har den enskilde tidigare deltagit i exempelvis en förening och vill fortsätta med det ska handläggaren överväga om den enskilde har behov av ledsagning till och från specifika aktiviteter i samma omfattning som dagverksamhet kan beviljas.

Dagverksamhet för att avlasta anhörig beviljas om den enskilde saknar hemtjänstinsatser, eller om den anhörige utför en majoritet av omsorgen om den enskilde.

Omfattning

Dagverksamhet av social karaktär beviljas i normalfallet 2 ggr/vecka.

Avgift

Avgift tas ut för måltider/fika enligt gällande taxa.

Eventuella resekostnader till och från dagverksamhet av social karaktär bekostas av enskild.

Egenvård

Syfte

Egenvård gör det möjligt för den enskilde att behålla ansvaret för sin egen hälso- och sjukvård.

Beskrivning

Egenvård är medicinska uppgifter som den enskilde inte själv kan utföra praktiskt, men har förmåga att ta ansvar för utförandet själv genom att instruera någon annan om hur och när uppgiften ska utföras.

Bedömning

Egenvård beviljas endast i de fall det finns ett giltigt egenvårdsintyg och om den enskildes behov inte kan tillgodoses på annat sätt.

Omfattning

Egenvården omfattar endast de uppgifter och den tidsperiod som specificeras i egenvårdsintyget och så länge den enskilde själv har förmåga att ansvara för egenvården. I de fall den enskilde visar tecken på att bristande förmåga att ansvara för egenvård ska detta omgående meddelas ansvarig vårdgivare.

Avgift

Avgift tas ut enligt gällande taxa.

Hemtjänst - hjälp i hemmet

Syfte

Hemtjänst syftar till att ge äldre personer det stöd och den hjälp de behöver för att kunna bo kvar i ordinärt boende med en skälig levnadsnivå. Insatserna kan vara av servicekaraktär och/eller bestå av personlig omvårdnad. Samhällets skyldighet att ge insatser enligt SoL begränsas till de situationer där behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

Beskrivning

Personlig omvårdnad består av alla förekommande uppgifter som rör den egna personen som t ex; äta, dricka, klä på/av sig, sköta personlig hygien, förflytta sig eller för en ökad känsla av trygghet.

Serviceinsatser omfattar praktisk hjälp med hemmets skötsel, t ex städning, tvätt, strykning och inköp.

Tillsyn ingår i den personliga omvårdnaden och innebär att utföraren på lämpligt sätt kontrollerar att allt är som det ska med den enskilde. Syftet är att skapa trygghet för den enskilde.

Insatser som ingår i personlig omvårdnad och insatser för ökad trygghet utförs dygnet runt av kommunens hemtjänstgrupper.

Serviceinsatserna städ och inköp utförs normalt sett av Samhall på vardagar mellan kl 8 - 17.

Handläggaren som tar emot ansökan om hemtjänst har en skyldighet att informera om de skatteregler som gäller för hushållsnära tjänster och som kan påverka den sökande i sitt beslut.

Bedömning

Äktenskapsbalkens regler om gemensam försörjningsskyldighet mellan makar kan påverka bedömningen.

Den enskildes behov och funktionsförmåga utreds i förhållande till det stöd den enskilde ansöker om. De moment som är knutna till vardagssysslor kring den enskildes person eller för att sköta hushållet är i sig viktig vardagsträning för att behålla balans, styrka och motorik. I synnerhet dusch och matlagning är två viktiga vardagsaktiviteter som bidrar till att behålla funktionsförmågor och förebygga fallolyckor.

Hemtjänst kan beviljas till person som bor i särskilt boende under tillfälliga besök hos anhöriga eller närstående, som mest vid 6 tillfällen per år. Förutsättning för att sådan tillfällig hemtjänst ska kunna beviljas är att biståndshandläggare bedömer att den enskilde kan uppnå skälig levnadsnivå vid besöket hos anhöriga eller närstående.

Insatsen hemtjänst kräver att den sökande accepterar kommunens nyckelfria hantering. I de fall teknisk lösning inte fungerar kan undantag göras.

Omfattning

Hemtjänst – hjälp i hemmet beviljas i normalfallet med maximalt 90 timmar/månad. Beslut över 90 timmar/månad kan fattas av enhetschef för biståndshandläggare. Beslut över 120 timmar/månad beviljas inte i normalfallet, då ska istället särskilt boende beviljas. Dessa beslut ska motiveras med att särskilt boende i dessa fall är en mer kostnadseffektiv insats. Kommunens kostnader för att utföra den hemtjänst den enskilde ansökt om, respektive kommunens kostnad för att driva en plats i särskilt boende ska redovisas i dessa fall.

Social aktivitet syftar till att bryta oönskad social isolering och beviljas i första hand som dagverksamhet av social karaktär.

Omvårdnad

- Dusch
Beviljas efter individuell prövning men ges normalt upp till tre gånger per vecka. I insatsen ingår även uppsnygning i badrummet efter dusch.
- Stöd vid måltid
Tillreda enklare frukost och/eller kvällsmål. Hjälp att värma huvudmål kan ingå. Om även huvudmålet tillagas i hemmet ingår hjälp med enklare matlagning. Långkok beviljas inte. I stödet kan det ingå pedagogiskt stöd i samband med måltid eller praktisk hjälp att äta. I insatsen ingår uppsnygning i samband med måltid.
- Tillsyn
Med tillsyn avses en insats för att skapa trygghet för den enskilde. Den kan genomföras som ett kortare besök mellan andra insatser, som ett telefonsamtal eller i form av tillsyn via trygghetskamera. Den enskilde eller dennes företrädare avgör tillsammans med utföraren vilken insats som är lämplig. Verksamheten ska säkerställa att rutiner upprättas och används för en rättssäker hantering av trygghetskameran.
- Omvårdnads-/omsorgsinsatser
Dessa insatser kan beviljas i stödjande eller kompenserande form. I stödjande form avses insatser i form av exempelvis muntlig vägledning eller handräckning i samband med exempelvis på- eller avklädning.

Serviceinsatser

I begreppet serviceinsatser ingår nedanstående punkter. Innehållet i insatsen preciseras i genomförandeplanen där vad, när och hur anges. Serviceinsatser beviljas normalt inte i de fall den sökande sammanbor med någon som kan sköta de aktuella sysslorna i hemmet.

- Inköp
Inköp består av inköp av livsmedel och förbrukningsvaror samt i begränsad omfattning även andra konsumtionsvaror. Insatsen beviljas normalt en gång per vecka.

- **Städning**
Städning beviljas normalt sett var tredje vecka i en omfattning av som mest 3 rum och kök. Städningen kan omfatta dammsugning, dammtorkning och vädring av gångmattor, torkning av golv, rengöring av dusch, badrum och wc, rengöring av disk- och köksbänkar samt runt spis och torkning av skåpsdörrar samt dörrar till kyl och frys. Vidare kan ingå städning i kyl och frys vid behov mellan ordinarie städning.
- **Tvätt**
Hjälp med tvätt beviljas normalt sett var tredje vecka. Vid särskilda behov kan insatsen beviljas oftare. I insatsen ingår även vid behov strykning av gångkläder samt insortering i skåp/garderob. Tvätt beviljas endast om det finns en fungerande tvättmaskin i eller i anslutning till bostaden. Handtvätt utförs inte.
- **Post- och bankärenden**
Post- och bankärenden utförs i första hand av anhöriga, fullmaktshavare och/eller god man/förvaltare. Vid behov beviljas detta som regel en gång per månad.
- **Apoteksärenden**
Apoteksärenden utförs i första hand av anhöriga, fullmaktshavare och/eller god man/förvaltare. Insats beviljas, då behov föreligger, som regel en gång per månad. Denna insats avser inte hantering av dos-rullar av medicin.
- **Övriga hjälpinsatser**
I övriga hjälpinsatser ingår t ex disk, bäddning, blomvattning samt att bära ut hushållssopor. Vid särskilda behov kan den enskilde få hjälp med utökad service utöver den ordinarie städningen. Förhållanden som påverkar detta kan vara exempelvis nedsatt syn och allergi.

Avgift

Avgift tas ut enligt gällande taxa.

Korttidsboende vid enstaka tillfällen

Syfte

Vistelsen i korttidsboende ska i första hand förbereda den enskilde för återgång till ordinärt boende. I korttidsboendet får den enskilde stöd till att känna trygghet med sina egna förmågor inför hemgång.

Korttidsboende kan även utgöra avlastning för anhöriga som vårdar närstående.

Beskrivning

Vistelse i korttidsboende syftar till att stödja och/eller stärka den enskildes förmågor för att på så sätt möjliggöra återgång till eget boende.

I vissa fall kan det bli aktuellt med korttidsboende under utredning av behov, eller då anhörig som vårdar sin närstående blir akut sjuk eller avlider och den enskildes behov inte kan tillgodoses med hemtjänst i ordinärt boende.

Avlösning i form av korttidsboende gör det möjligt för den anhörige att vid enstaka tillfällen få lämna över vård- och omsorgsansvaret till kommunen. Med hjälp av denna avlastning förlängs den enskildes möjlighet till kvarboende i ordinärt boende.

Bedömning

Korttidsboende som avlastning för anhörig som vårdar sin närstående beviljas i de fall den anhörige har huvudansvaret för sin närståendes vård och omsorg.

I de fall hemtjänst har en stor del av ansvaret för vården och omsorgen bör i första hand avlösning i hemmet under dagtid övervägas. Detta gäller i synnerhet personer med demenssjukdom där förändringar i miljö och personal kan skapa oro. I de fall anhöriga som vårdar sin närstående behöver avlastning nattetid är korttidsboende mer lämpligt än avlösning i hemmet.

Korttidsboende efter slutenvård kan i undantagsfall beviljas den som har behov av ytterligare träning för att klara en återgång till ordinärt boende.

Beslut om korttidsboende ska vara tidsbestämt. Beslutet följs upp inom beslutsperioden och kan förlängas eller avslutas i förtid utifrån vad som framkommer vid uppföljningen.

Omfattning

Korttidsboende beviljas vanligen i perioder om som mest två veckor i taget.

Den enskilde vistas på korttidsboende vid enstaka tillfällen utifrån sitt individuella behov. Beslutet följs upp kontinuerligt under beslutsperioden.

Avgift

Avgift tas ut för omvårdnad, mat och tvätt enligt gällande taxa.

Korttidsboende i form av växelvistelse

Syfte

Insatsen växelvistelse syftar till att ge anhörig som vårdar sin närstående möjlighet till regelbunden återhämtning. Växelvistelsens syfte kan även vara att möjliggöra ett förlängt kvarboende i ordinärt boende för ensamboende enskild.

Beskrivning

Växelvistelse innebär att den enskilde vistas på särskilt anvisade boendeplatser under regelbundet återkommande perioder.

För den enskilde kan vistelsen exempelvis syfta till att förbättra eller att bibehålla funktionsförmåga.

Bedömning

Beslut om växelvistelse ska vara tidsbestämt. Beslutet omprövas vid behov eller då den enskilde tackat nej till verkställande av beslut vid upprepade tillfällen.

Omfattning

Växelvistelse beviljas med som mest två veckor/månad. Då den enskilde ansöker om mer än två veckors avlastning per månad bör den tidsperiod som överstiger två veckor/månad avslås med hänvisning till att behov som överstiger två veckor/månad kan tillgodoses genom särskilt boende.

Under växelvistelsen ska samtliga behov tillgodoses inom ramen för korttidsboendet. Detta innebär att eventuell ledsagning genomförs av korttidsboendets personal samt att den enskilde inte har rätt att delta i dagverksamhet under de perioder hen är på korttidsboendet.

Avgift

Avgift tas ut för omvårdnad, mat och tvätt enligt gällande taxa.

Ledsagning

Syfte

Insatsen syftar till att ge ökad möjlighet till delaktighet i samhällslivet och underlätta för den enskilde att delta i för denne viktiga sociala sammanhang, kulturella arrangemang och specifika aktiviteter. Ledsagningens syfte är framförallt att förebygga eller motverka social isolering.

Beskrivning

Insatsen innebär att personal ledsagar den enskilde till och från specifika aktiviteter.

Bedömning

Ledsagning är avsedd för personer med kognitiv eller somatisk funktionsnedsättning och ska möjliggöra deltagande i samhällslivet. Insatsen beviljas i de fall den enskilde saknar förmåga att på egen hand ta sig till viktiga aktiviteter, som exempelvis att besöka vänner, delta i kulturlivet eller i sammankomster för att utöva sin religion tillsammans med andra eller fortsätta vara aktiv inom föreningslivet.

Ledsagning kan i särskilda fall även beviljas för att hjälpa den enskilde till och från besök för behandling eller service, normalt dock ej för stöd under själva besöket. Ledsagning till och från besök för behandling eller service ska dock i första hand tillgodoses på annat sätt genom exempelvis sjukresa.

Omfattning

Insatsens omfattning ska bedömas utifrån eventuella övriga insatser. Omvårdnad och medicinska insatser ingår inte i ledsagning.

Normalt beviljas som mest 8 timmar/månad.

Avgift

Avgift tas ut i enlighet med gällande taxa.

Matdistribution

Syfte

Syftet med matdistributionen är att säkerställa att den enskilde får tillgång till ett färdiglagat huvudmål samtliga dagar i veckan.

Beskrivning

Kyld färdiglagad mat levereras till bostaden. Den enskilde värmer själv matportionen.

Bedömning

Insatsen beviljas enskilda som inte självständigt kan tillreda måltider. Det är den enskildes funktionsförmåga i samband med tillredning av måltider som utreds.

Omfattning

Kan omfatta upp till sju dagar i veckan och 14 portioner.

Avgift

Avgift tas ut enligt gällande taxa.

Promenad

Syfte

Syftet med insatsen är att få möjlighet till fysisk aktivitet i närområdet.

Beskrivning

Stöd vid promenad i närområdet. I insatsen ingår även hjälp med på- och avtagning av ytterkläder.

Bedömning

Insatsen beviljas då enskild inte själv har förmåga att ta sig ut på promenader i närområdet.

Omfattning

Insatsen beviljas i normalfallet en gång i veckan.

Avgift

Avgift tas ut enligt gällande taxa.

Särskilt boende

Syfte

Insatsen syftar till att tillgodose behov av vård och omsorg som inte kan tillgodoses i ordinärt boende.

Beskrivning

I särskilt boende finns tillgång till personal dygnet runt. Det serveras måltider på regelbundna tider och vissa aktiviteter tillhandahålls inom boendet i vilka den enskilde kan delta utifrån egen förmåga och önskemål. Den enskilde ska få sina behov av stöd med personlig omvårdnad, måltider samt skötsel av hushållet tillgodosedda i boendet. Genom boendets utformning och aktiviteter erbjuds den enskilde en möjlighet att vara en del i ett socialt sammanhang.

Särskilda boendeenheter finns för äldre med demenssjukdom samt för personer med psykisk funktionsnedsättning.

Den enskilde kan ange önskemål om vilket särskilt boende som önskas. Kommunen har ingen skyldighet att erbjuda plats i det önskade boendet. Vid ledig plats görs en prioritering av de som väntar och den som vid tillfället har störst behov av platsen får ett erbjudande om platsen.

Den som vistas på korttidsboende i väntan på särskilt boende har inte rätt att tacka nej till erbjuden plats i särskilt boende.

Boende på äldre- eller demensboende har möjlighet att efter inflyttning ställa sig i en intern kö för flytt till ett annat särskilt boende.

Bedömning

Särskilt boende beviljas enskild med omfattande behov av vård och omsorg som inte kan tillgodoses i ordinärt boende, eller då kontinuerligt behov av hemtjänst överstiger 120 timmar/månad.

Bedömningskriterier

- Omfattande omvårdnadsbehov (behov av hjälp med alla eller i stort sett alla moment kring personlig omvårdnad, måltidsstöd och hushållets skötsel)
- Stora svårigheter att orientera sig i tid och rum
- Stora känslor av otrygghet och oro som inte har sin grund i obehandlad depression
- Är en fara för sig själv och inte kan påkalla hjälp
- Varierande hälsa med täta sjukhusbesök eller vistelser i korttidsboende där hemtjänst och hemsjukvård under en längre period inte lyckats förebygga återinläggning/behov av korttidsboende

Särskilt boende kan även i undantagsfall beviljas utifrån sociala aspekter och behov av trygghet om behoven inte kan tillgodoses på annat sätt.

Ovilja att prova hemtjänst i ordinärt boende föranleder inte att särskilt boende kan beviljas om handläggaren bedömer att behoven kan tillgodoses med hemtjänst i ordinärt boende. Insatser i eget boende ska alltid prövas, ha prövats eller konkret övervägts tillsammans med den enskilde eller dennes företrädare innan beslut om särskilt boende fattas.

Ett läkarintyg om demenssjukdom och ett utlåtande om den enskildes funktionsförmåga från annan legitimerad personal kan vid behov utgöra en del av beslutsunderlaget.

Omfattning

Beslut om särskilt boende kan tidsbegränsas om det bedöms nödvändigt.

Avgift

Hyresförhållanden inom kommunens särskilda boenden regleras av hyreslagen. Debitering av hyra sker från den dag lägenhet står till den boendes förfogande enligt avtal.

Avgift tas ut för omvårdnad och mat i enlighet med gällande taxa.

Parboendegaranti

Syfte

Då enbart den ene av sammanboende makar har behov av särskilt boende är det uttalat i lagtext (4 kap. 1c § SoL) att det ingår i skälig levnadsnivå för den som beviljats särskilt boende att fortsatt sammanbo med sin make/maka. Registrerad partner och stadigvarande sambo räknas i detta fall som make/maka.

Beskrivning

Parboende kan erbjudas i någon av nämndens större lägenheter i särskilt boende. Ett fortsatt parboende kan dock endast erbjudas under förutsättning att en god och säker vård och omsorg kan tillhandahållas för den som fått särskilt boende beviljat.

Om ingen större lägenhet finns ledig vid verkställigheten ska enrumslägenhet erbjudas den som fått insatsen beviljad. Paret får sedan stå på kö till större lägenhet.

Ett avstående av besittningsskydd ska fyllas i av den medboende. Nämndens behov av att kunna erbjuda särskilt boende till de personer med bedömt biståndsbehov måste anses gå före en efterlevandes besittningsskydd till en lägenhet inom särskilt boende.

Bedömning

Ansökan om parboende görs i första hand av den som beviljats särskilt boende då det är denne som garanteras möjlighet till fortsatt parboende enligt lag. Ansökan prövas mot 4 kap 1 § SoL men även 4 kap 1c § SoL ska anges i beslutet.

Kriterier för parboende:

- Makarna ska varaktigt ha sammanbott, förekomst av en gemensam bostad och hur makarna bott i denna bostad ska beaktas, hushållsgemenskap samt folkbokföringsadress kan vara av betydelse.
- Det ska vara bådas önskan att fortsatt sammanbo. Om endast en av parterna vill bo tillsammans i särskilt boende kan ansökan om medboende inte bifallas.
- Parternas önskemål om hur ett fortsatt sammanboende ska se ut ska utredas.
- Då någon av parterna har nedsatt beslutsförmåga eller nedsatt förmåga att uttrycka sin vilja ska biståndshandläggare använda sin kompetens för att utröna om det är bådas önskan att sammanbo.
- Anhörigas/närståendes önskemål om att makarna ska fortsätta bo tillsammans är inte avgörande för beslutet.

En förutsättning att beredas plats i särskilt boende är att den medboende avsäger sig besittningsrätten.

Beslut om parboende kan återkallas om den som beviljats särskilt boende, eller den medboende, uttrycker eller på annat sätt visar att det inte längre är dennes vilja att sammanbo.

Biståndsbeslutet ska föras med förbehåll som anger att om den biståndsberättigade avlider, om någon av parterna önskar avsluta sammanboendet eller om det föreligger risker för någon av parternas liv och hälsa med fortsatt sammanboende, återkallas beslut om medboende.

Om den biståndsberättigade avlider ska, efter ansökan, en biståndsbedömning göras för den efterlevande parten. Bedöms den parten ha behov av särskilt boende ska denne erbjudas plats i särskilt boende. Om behov inte anses föreligga ska ett avslag göras och en avflyttning kan inledas med hänvisning till avståendet av besittningsskydd.

Omfattning

Kontrakt skrivs endast med den part som beviljats särskilt boende. Hyresavi skickas till den som innehar kontraktet.

Avgift

Avgift tas ut enligt gällande taxa.

Avgift för omsorg tas endast ut för den part som fått beviljat särskilt boende. En medboende kan ha rätt till hemtjänst. Hemtjänst utförs då av boendets personal. Avgift för hemtjänst tas ut på sedvanligt sätt av den enskilde.

Avgift för kost tas ut av båda parter om de båda önskar mat serverad från boendet.

Trygghetslarm

Syfte

Insatsen syftar till att förstärka den enskildes känsla av trygghet i bostaden.

Beskrivning

Trygghetslarmet är till för att påkalla hjälp då det uppstått ett brådskande behov av hjälp. Situationer då larmet kan användas är exempelvis vid behov av hjälp vid fallolycka eller annan olycka som kräver hjälp från personal.

Trygghetslarmet är inte avsett att ersätta 112. Vid livshotande situationer ska den enskilde vända sig till 112.

Bedömning

Ett trygghetslarm kan beviljas i förebyggande syfte om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. En förutsättning för att larmet ska beviljas är att den enskilde har förmåga att hantera larmet och kan tillgodogöra sig de instruktioner som hör till larmhanteringen.

Omfattning

Möjlighet att komma i kontakt med hemtjänstpersonal dygnet runt.

Avgift

Avgift tas ut enligt gällande taxa.